

मला घडविणाऱ्या मराठी मातीस
व
शिक्षणमहर्षी कर्मवीर डॉ. मामासाहेब जगदाळे
ह्यांच्या स्मृतीस
सविनय अर्पण

डॉ. अविनाश सांगोलेकर,
 १०, बकुल सोसायटी,
 रवी बँकेच्या पांजरपोळ शाखेनजिक,
 कोल्हापूर- ४१६००८
 दूरध्वनी : (०२३१) २६९००५५

॥ प्रमाणपत्र ॥

प्रमाणित करण्यात येते की, श्री. दास बाळासाहेब विठ्ठल ह्यांनी शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्.फिल्. (मराठी) ह्या पदवी परीक्षेसाठी सादर केलेल्या ' रा. रं. बोराडे यांचे कथालेखन' (पेरणी व कणसं आणि कडबा या दोन कथासंग्रहांच्या अनुषंगाने) ह्या प्रबंधिकेसाठी केलेले सर्व संशोधन माझ्या मार्गदर्शनाखाली झालेले आहे. प्रबंधिकालेखनात ज्या संदर्भसाहित्याचा आधार घेण्यात आलेला आहे, त्याचा आवश्यक तेथे यथोचित निर्देश केला आहे. प्रबंधिकेच्या अखेरीस आवश्यक त्या साधनांची सूची दिलेली आहे.

श्री. दास बाळासाहेब विठ्ठल ह्यांनी ही प्रबंधिका स्वतंत्ररीत्या लिहिली असून ती इतर कोणत्याही विद्यापीठातील कोणत्याही अन्य परीक्षेसाठी सादर केलेली नाही.

सदर प्रबंधिका शिवाजी विद्यापीठाच्या मराठी विषयातील एम्.फिल्. पदवीसाठी सादर करण्यास माझी अनुमती आहे.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : २०-१२-२००२

अविनाश सांगोलेकर
 (डॉ. अविनाश सांगोलेकर)

मार्गदर्शक

॥ प्रतिज्ञापत्र ॥

‘रा. रं. बोराडे यांचे कथालेखन’ (पेरणी व कणसं आणि कडबा या दोन कथासंग्रहांच्या अनुषंगाने) ह्या विषयावरील सदरची प्रबंधिका मी शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्.फिल्. (मराठी) ह्या पदवी परीक्षेसाठी लिहिली आहे. ही प्रबंधिका अथवा तिचा कोणताही भाग मी अन्यत्र कोठेही, कोणत्याही परीक्षेसाठी सादर केलेला नाही.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : २०/१२/२००२

By Das
(बाळासाहेब विठ्ठल दास)

संशोधक

॥ ऋणनिर्देश ॥

शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्.फिल्. (मराठी) ह्या पदवीसाठी “ रा. रं. बोराडे चांचे कथालेखन” (पेरणी व कणसं आणि कडबा ह्या दोन कथासंग्रहांच्या अनुषंगाने) ही प्रबंधिका तयार करीत असताना माझ्या अभ्यासाला दिशा देण्याच्या कामी ज्या ज्या व्यक्तींचे मार्गदर्शन व सहकार्य मिळाले, त्या सर्वांचा मी अत्यंत ऋणी आहे.

माझे मार्गदर्शक गुरूवर्य डॉ. अविनाश सांगोलेकर ह्यांचे अत्यंत मोलाचे मार्गदर्शन मला लाभले. त्यांनी वेळोवेळी केलेल्या योग्य मार्गदर्शनामुळेच ही प्रबंधिका मी वेळेत पूर्ण करू शकलो आहे. त्यांचे आभार मानणे शब्दांच्याही पलीकडचे आहे. त्यांच्या ऋणातच राहण्यात मला आनंद वाटतो. त्यांच्या अर्धांगिनी सौ. नीता सांगोलेकर ह्यांचे प्रेमळ आतिथ्य व त्यांचे दोन सुपुत्र पीयूष व पुनीत ह्यांचे योग्य ते सहकार्य ह्या सर्व गोष्टी विसरणे अशक्य आहे.

शिवाजी विद्यापीठाचे मराठी विभागप्रमुख डॉ. रवींद्र ठाकूर, त्यांचे अन्य सहकारी डॉ. विश्वनाथ शिंदे, डॉ. कृष्णा किरवले, हिमांशू स्मार्त, शरद गायकवाड, माझे मित्र नंदकुमार मोरे व विभागातील कनिष्ठ लिपिक विनय पाटील, सेवक सतीश कुसुंबे ह्यांनी वेळोवेळी महत्त्वाच्या सूचना केल्या. त्यांचे ऋण व्यक्त करण्यापेक्षा त्यांच्या ऋणातच राहणे मला अधिक योग्य वाटते.

स्वतः रा. रं. बोराडे ह्यांनी मला अभ्यासविषयक आवश्यक ते ग्रंथ मिळवून दिले. बार्शी येथील श्री शिवाजी महाविद्यालयाचे माजी प्राचार्य डॉ. चंद्रकांत मोरे, तसेच माजी प्राचार्य व.न. इंगळे, मराठी विभागप्रमुख सौ. भारती रेवडकर, माझे चुलते प्रसिध्द कवी राजेंद्र दास, डॉ. बी.डी. पारसे, दिलीप रेवडकर, श्रीकांत परदेशी, के.के. साठे, अर्जुन ननवरे, माझे दोन्ही मामा डॉ. शिवाजी करडे व एस्.जे. करडे, तसेच ग्रंथपाल पी.एन.इंगळे व त्यांचे सर्व सहकारी आणि श्रीमान भाऊसाहेब झाडबुके महाविद्यालयाचे प्राचार्य धुतरगाव, मराठी विभागप्रमुख प्रमिला देशमुख व त्यांचे सहकारी कदम, अधीक्षक शेठे आणि ग्रंथपाल व त्यांचे सर्व सहकारी, तसेच के. एन्. भिसे आर्टस् अँड कॉमर्स कॉलेज, कुर्दुवाडी येथील मराठी विभागप्रमुख राम ईवरे ह्या सर्वांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. त्यांचे मी मनःपूर्वक आभार मानतो.

एम्.फिल्. च्या माझ्या संशोधनकार्यासाठी लागणाऱ्या खर्चिक बाबीमध्ये मला वेळोवेळी मोलाचे सहकार्य करणारे श्रीमान शेठ शांतिलालजी श्रीश्रीमाळ व त्यांचे कुटुंबिय, सां. ब. मुलगे, विजयकुमार पाटील, माझे काका अंगद शिंदे, बिभीषण गवळी, विनायक शिंदे आणि शिवाजी विद्यापीठाच्या हिन्दी विभागातील माझे मित्र साताप्पा चव्हाण, भाऊसाहेब नवले, पंडित बन्ने व इतर

नवनाथ शिंदे, आनंद करडे, राजेंद्र जाधवर, पंडित लावंड, तुकाराम सोलापुरे, सुनील हिंगणे, कृष्णा घोडके, पिटू लोहार, कु. ज्योती धुमाळ, बाशींच्या फोरसन्स कॉम्प्युटर सेंटरचे वीरेंद्र चिद्रवार, श्याम कागदे, बालाजी सदावर्ते आणि अन्य मित्र ह्या सर्वांचे मला वेळावेळी सहकार्य लाभले. त्यांचेही मी मनःपूर्वक आभार मानतो.

माझे वडील ती. बापू व आई सौ. काकू ह्यांच्या आशीर्वादांच्या बळावर व माझा धाकटा भाऊ अनिलकुमार दास ह्यांच्या शुभेच्छांमुळे हे संशोधन करणे मला सोपे झाले.

बाळासाहेब विठ्ठल दास
संशोधक

अनुक्रमणिका

॥ अनुक्रमणिका ॥

अ. क्र.	तपशील	पृष्ठांक
प्रकरण पहिले:	मराठी कथावाङ्मयाची वाटचाल आणि तिच्यातील ग्रामीण कथाकारांचे योगदान	१ - २५
प्रकरण दुसरे:	रा. रं. बोराडे ह्यांच्या कथांमधील अनुभवविश्व	२६ - ४८
प्रकरण तिसरे:	रा. रं. बोराडे ह्यांच्या कथांमधील व्यक्तिरेखा	४९ - ७०
प्रकरण चौथे:	रा. रं. बोराडे ह्यांच्या कथांमधील वातावरणनिर्मिती व भाषाशैली	७१ - ८८
प्रकरण पाचवे:	रा. रं. बोराडे ह्यांचे मराठी कथावाङ्मयातील स्थान	८९ - १०७
प्रकरण सहावे:	उपसंहार	१०८ - ११५
● परिशिष्टे:	१. रा. रं. बोराडे ह्यांचे छायाचित्र	११६
	२. रा. रं. बोराडे : जीवनपरिचय	११७ - १२२
● संदर्भसूची:	१. साधनसूची	१२३ - १२६
	२. साहाय्यक सूची	